

Zondag 14 mei 2023

zesde van Pasen

Eerste lezing = psalm: 'Als God ons thuisbrengt...':

lied 126a (wie de voorzang kent, mag meezingen)

Evangelielezing: Johannes 17,1-13

*Acclamatie: 'Veni sancte spiritus': **lied 681** - driemaal*

Uitleg en verkondiging

Het wordt het 'hogepriesterlijk gebed' genoemd – dit gebed van Jezus in het evangelie van Johannes. Het vormt het slot van een lang verhaal. Het begint met de voetwassing. Jezus en zijn leerlingen vieren het Pascha, het feest van de bevrijding. Aan tafel worden gesprekken gevoerd over de vraag wat bevrijding nú betekent. En Jezus spreekt afscheidswaarden. Hij spreekt zijn leerlingen moed in. En eindigt met dit gebed. Dat ze één mogen zijn, zijn leerlingen: "Heilige Vader, bewaar hen door uw naam, de naam die u ook aan mij gegeven hebt, zodat zij één zijn zoals wij één zijn."

Lyrisch vertelt een commentator hoe ontroerend hij dit vindt. Jezus die zijn testament nalaat. Die daarna bidt voor zijn geliefde vrienden.

Ik kon het niet met hem meevoelen. Ontroerend? Deze hoogdravende taal? Dit gebed in het openbaar met al die grote woorden?

Wat mij helpt is om te bedenken in wat voor situatie dit gebed is ontstaan. Johannes heeft een mooie compositie van zijn evangelie gemaakt. Maar hij schrijft geen geschiedenisverslag. De overgeleverde woorden van Jezus zet hij bij elkaar, die voegt hij samen tot een lange afscheidsrede van Jezus. En hij besluit met een gebed dat in zijn tijd actueel is. De tijd rond het jaar 80, zo'n 50 jaar na Jezus' dood. Een gebed om eenheid. Omdat christenen van verschillende gemeenten tegenover elkaar stonden. Eenheid was ver te zoeken. In zijn eigen gemeente

zegt men trots: 'ik ben van Johannes!' – om zich daarmee te onderscheiden van de gemeente verderop waar men zegt: 'ik ben van Petrus!' en nog verderop waar men zegt: 'ik ben van Paulus!'

Wanneer je je dit realiseert, klinkt het gebed heel anders. Dan krijgt het ook voor mij iets ontroerends: dat Jezus een gebed om eenheid in de mond wordt gelegd door iemand die het verdrietig vindt hoe elke gemeente haar eigen waarheid heeft en die als de enige juiste ziet. Hoe mensen die elkaar nodig hebben, elkaar op afstand houden. Hoe wat Jezus voorleefde naar de achtergrond is geraakt. Dan doet dit gebed ook met mij iets. Dan zie ik verband met onze tijd: hoe ook wij als gelovigen van verschillende kerken op elkaar neer kunnen kijken.

Niet dat we dat willen doen: op elkaar neerkijken. Komende week denken we in de kerkenraad na over de vraag wat bij onze identiteit als Eshofgemeente hoort, wat we écht niet willen missen – en ik denk dat openheid en verdraagzaamheid hoog zullen scoren. We willen een gemeente zijn waar ruimte is voor iedereen – gelovig, anders gelovig, ongelovig. Wanneer we open en verdraagzaam zijn, doen we het goed, toch?

Maar het heeft ook iets hooghartigs. Wij doen het goed, vinden we. Niet zij, die anderen, die minder verdraagzaam zijn...

Jezus bidt om eenheid. En terwijl hij dat doet, houdt hij ons een spiegel voor: hoe zit het bij jullie? Hoe leef jij? Wat doe jij? Enne, laat je je voorstaan op hoe je leeft en wat je doet? Heb je het erg met jezelf getroffen... of durf je ook te zien waar je iets te leren hebt?

Dat is wat bidden met ons doet: het houdt ons een spiegel voor. Het keert de vraag om. Als jij vraagt aan God om hulp, zegt de spiegel: hoe help jij? Als je vraagt aan God om vrede en bevrijding, zegt de spiegel: wat doe jij voor vrede? Hoe bevrijd jij? Bidden is nooit iets van alleen woorden. Bidden doe je met je hart, met je ziel, én met je handen. Bidden

doe je door om je heen te kijken en te zien wat er te doen is.

Bidden is geen vragenlijst voor God, maar veel meer ons antwoord aan God. Je kunt niet bidden en tegelijk in jezelf opgesloten blijven. Augustinus zei: het wezen van de zonde is 'esse incurvatus in se', naar binnen gekruld zijn in jezelf. Afgesloten zijn. Onbenaderbaar zijn. Enkel met jezelf bezig zijn. Dat is zonde van je leven! Terwijl bidden juist is: jezelf openen. Je handen openen – om te ontvangen en te geven.

Het gaat bij bidden dus niet om vrome woorden.

Wanneer je dat gebed van Jezus enkel hoort als een prachtig stukje verheven taal, gebeurt er niets. Maar wanneer je luistert met je hart en er de nood van het moment in hoort klinken, kan het landen. Dan kun je je ermee verbinden; dan kun je herkennen hoe het ook over jou gaat. Zoals het gebed van Marieke: "lieve God, wilt u ervoor zorgen dat er geen oorlog meer is en geen zieke mensen meer zijn?" Een vraag aan God – maar in de spiegel gezien wordt het een vraag aan ieder van ons.

Jezus bidt om eenheid.

Dat doet me aan nog iets anders denken. Een andere kracht van het gebed: bidden maakt ons vanbinnen één.

Vaak is onze werkelijkheid alles behalve één. Houden we naar buiten toe niet vaak de schijn op dat het wel goed met ons gaat? Laten we niet vaak maar een klein stukje zien? Dat is immers waar onze samenleving op focust: op gezondheid, welvaart en kracht. Dat is een stukje van ons bestaan, maar niet het hele verhaal. Maar we leven denk ik graag een beetje in een illusie.

Die eenzijdige focus maakt onze samenleving ook oppervlakkig. Zoals het óns naar buiten toe oppervlakkig maakt, wanneer we ons groot houden; wanneer we de schijn ophouden van 'het gaat goed met mij', 'ik red me wel'. Wanneer we ons verdriet negeren. Wie alleen zijn glimlachende, sterke kant laat zien, is in feite niet interessant. Die komt afstandelijk en onwerkelijk over.

Maar als je bidt, kan dat niet. Dan komt naar boven wat er nog meer in je leeft. Je verdriet. Je onzekerheid. Je angst. Je kwetsbaarheid. Ik merk het als ik bij iemand op bezoek ben en voorstel om samen te bidden. Mijn woorden zijn vaak onbeholpen. Maar dat lijkt niet uit te maken. Wat gebed met iemand doen kan, wordt niet bepaald door mijn gestuntel. Dat wordt, zou ik willen zeggen, door God bepaald. Door het gebed komt er ruimte voor de Geest. En voor wat er allemaal leeft in onze ziel.

Gebed maakt ons heel. Het helpt ons om bij ons moeilijke gevoel te komen. Het brengt ons bij de werkelijkheid, die niet enkel bestaat uit gezondheid, welvaart en kracht, maar die ook al die andere kanten heeft: gemis. Verdriet. Onmacht. Beperking. Angst. Zorg.

Op een of andere manier kunnen we die onder ogen zien wanneer we bidden. Wanneer we op ons aller eerlijkst zijn tegen onszelf.

Alsof er, door dat heel eerlijke gesprek met onszelf en met God, iets van vertrouwen ontstaat. Iets van vertrouwen dat we veilig en geborgen zijn. Hoe dan ook, je kunt er je vinger niet op leggen. Het valt niet te beredeneren of vast te grijpen. Maar het is zoals psalm 126 zingt: God doet wonderen.

Muziek

Lied: 'Wij zijn geen mensen van het sterke woord' (t. Jan Bosman, m. Loys Bourgeois; Zingenderwijs 170)